

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

**KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
MARIBOR**

Vinarska ulica 14, 2000 Maribor

tel.: (02) 228 49 00, fax: (02) 251 94 82

E-pošta: info@kmetijski-zavod.si,

<http://www.kmetijski-zavod.si/>

Maribor 16.11.2020

Komasacija kmetijskih zemljišč in nadaljevanje kmetovanja po zaključku komasacij ter potreba po izgradnji namakalnih sistemov

Razdrobljenost kmetijskih zemljišč je eden od večjih problemov na območju Slovenije, ki je razlog za višje stroške pri pridelavi, doseganje nižjih pridelkov in več tehnoloških napak, ki so objektivne narave zaradi več prekrivanj pri uporabi strojev pri setvi, gnojenju, uporabi FFS in drugih delih. Žal se tega, precej velikega problema pridelovalci premalo zavedajo in do sedaj niso dajali pobude za izvedbo postopka komasacij in agromelioracij, ki jih je država v preteklem in trenutnem programskem obdobju v okviru kmetijske politike zelo podpirala, kar pomeni, da so postopki bili za kmetijska gospodarstva skoraj brezplačni. Dodatni razlog za zelo malo izvedenih komasacijskih postopkov glede na potrebe je veliko nesorazmerje med deležem lastništva zemlje in dejanskimi uporabniki, oziroma najemniki teh zemljišč. Tržni pridelovalci poljščin in živinorejske kmetije, ki so večinoma najemniki zemljišč kmetijskih gospodarstev ki opuščajo kmetovanje so zainteresirani za izvedbo komasacij, vendar so postopki zaradi zemljiške politike bolj počasni, saj lastniki praviloma za komasacijo niso posebej zainteresirani. Zato obstaja možnost, da tudi v trenutnem programskem obdobju ne bomo izkoristili razpoložljiva sredstva za zemljiške operacije in bomo še naprej težko sledili kmetijski pridelavi ostalih evropskih držav, z boljšo zemljiško strukturo in s tem večjo konkurenčnostjo. V ravninskih področjih Slovenije v zadnjem desetletju ugotavljamo povečevanje površin na kmetijskih gospodarstvih na račun opuščanja kmetovanja drugih kmetijskih gospodarstev, žal pa so površine preveč razdrobljene in kmetijska gospodarstva včasih obdelujejo tudi po 100 ali več parcel. Za uspešno kmetijsko pridelavo in povečanje samooskrbe v Sloveniji bilo potrebno istočasno z večanjem površin, ki jih obdelujejo kmetijska gospodarstva spodbujati zaokroževanje zemljišč z izvedbo komasacijskih postopkov in zmanjševati razdrobljeno posestno strukturo.

Kaj je komasacija in kako jo začeti ?

Komasacija ali zložba kmetijskih zemljišč je upravni postopek, v katerem se zemljišča na določenem območju zložijo in ponovno razdelijo med prejšnje lastnike s ciljem zaokroževanja posesti. Postopek običajno vključuje tudi agromelioracije. Pobude za začetek komasacijskega postopka običajno pridejo s strani občin, oziroma vaških odborov. Z začetkom komasacijskega postopka se morajo strinjati lastniki, ki imajo vsaj 67 % zemljišč. Predlog za uvedbo komasacijskega postopka upravni enoti poda investitor komasacije (občina), ki predloži vso potrebno dokumentacijo. Postopek komasacije se uvede z odločbo pristojne upravne enote, ki se vroči lastnikom zemljišč na komasacijskem območju. Nova razdelitev in meritev kmetijskih zemljišč ter administrativni postopki oblikovanja novih GERKOV se običajno izvede v jesensko-zimskem času, po spravilu pridelkov.

Kmetovanje na zemljiščih po izvedenih komasacijskih postopkih

Po izvedbi komasacijskih postopkov kmetijska gospodarstva pridobijo zemljišča ali dele zemljišč, ki so prej bila v lasti drugih kmetij z različno zgodovino pri kmetovanju. To pomeni na novo pridobitev zemljišč z različnimi potenciali za pridelavo poljščin, različno založenostjo z najpomembnejšimi hranili in organsko snovjo, različno zgodovino obdelave, različno zapleveljenostjo in pogosto različno pH-vrednostjo. Zato se je pri nadaljnji pridelavi poljščin pri izvedbi agrotehničnih ukrepov navedenemu potrebno prilagoditi in v začetku

pridelave pričakovati nekoliko nižje povprečne pridelke kot posledico neizenačenih pridelkov na delih zaokrožene površine. Slabše pogoje na novih njivah v primerjavi z našimi starimi bomo najhitreje odpravili z gnojenjem z organskimi gnojili, posebej z odležanim hlevskim gnojem, gnojevko in gojenjem rastlin za zeleni podor, s katerimi bomo v prihodnosti povečali delež organske snovi v tleh in rodovitnost tal. Kislost tal bomo najlažje odpravili z apnenjem, oziroma uporabo različnih apnenih materialov. Včasih bo tudi odmerke za apnenje na različnih delih komasirane površine potrebno prilagoditi, zaradi različne kislosti kot posledice zgodovine kmetovanja. Mogoče so tudi razlike pri tleh, (predvsem zračnost, struktura, zbitost), zato je novim razmeram potrebno prilagoditi tudi kolobar ter obdelavo. Te spremembe včasih povzročajo krajšo obdobje slabe volje pri pridelovalcih vključenih v komasacijskem postopku, posebej če so pri ponovnih odmerah zemljišč dobili slabša tla v primerjavi z zemljišči, ki so jih imeli pred izvedbo komasacije. Kljub temu, pa se stanje dokaj hitro spremeni, saj so prednosti izvedenih postopkov zaradi zaokroževanja posesti že po nekaj letih precej večje v primerjavi z časom pred izvedbo zložbe kmetijskih zemljišč na območju.

Takoj po izvedbi komasacijskega postopka je v kolobarju bolj smiselna pridelava manj zahtevnih poljščin, ki na manj izenačena tla reagirajo z manjšim znižanjem pridelka in manj težavami pri pridelavi kot so trave in travno-deteljne mešanice, med žiti rž, tritikala, pira in oves ter nekoliko manj primerna ječmen, pšenica ter koruza, pri katerih so lahko odstopanja v pridelku večja. Nekaj več težav v kolobarju takoj po izvedbi komasacij lahko v začetku pričakujemo pri pridelavi krompirja, oljnih buč, soje, sladkorne pese, oljne ogrščice in sončnic, ki jih prva leta odsvetujemo v kolobarju. Enako takoj po izvedbi komasacijskega postopka ne priporočamo pridelavo vrtnin na njivah, saj se lahko pri pridelavi pojavlja več težav in predvsem nižji, oziroma nezanesljivi pridelki.

Zaradi klimatskih sprememb, ki so v zadnjem času stalnica pri kmetijski pridelavi je posebej na območjih z izvedenimi komasacijskimi postopki smiselno razmišljati o izgradnji in uporabi namakalnih sistemov. Ti bodo zagotavljali stalne, visoke pridelke in boljšo ekonomičnost pridelave. V razmerah SV Slovenije je o potrebi namakanja potrebno razmišljati kot o normalnem agrotehničnem ukrepu za doseganje visokih pridelkov in ne samo kot ukrepu za preprečevanje, oziroma odpravljanje sušnega stresa v času poletnih suš. Ker je trenutno kmetijska politika precej naklonjena zagotavljanju izgradnji skupinskih in individualnih namakalnih sistemov je na območju, kjer se izvajajo komasacijski postopki potrebno razmišljati o investicijah v namakalno opremo, povsod kjer obstajajo razpoložljivi vodni viri, ne samo na lažjih tipih tal, tudi na težjih ilovnato-glinastih tipih tal. Tudi na teh tleh so v času vse pogostejših suš posledice suše kar velike, saj tudi ta tla slabše sproščajo vodo, zaradi česar rastline trpijo sušni stres in posledično dajo nižje pridelke.

Draga Zadavec univ.dipl.inž.kmet.
Specialistka za poljedelstvo